Број 39. У Новом Саду, у суботу 21. фебруара (6. марта) 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за ваа стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Прогањање Срба.

Испочетка је била реч. И реч је гласила: Велико-српска пропаганда.

Та је реч дошла из Беча. И њу је подупро Настић. И данас и не чујете друго, него само: Велико српска пропаганда и велеиздаја.

У Загребу тече суд и велеиздајничка парница. Ствар стоји по оптужене лако али и необично тешко. Према оптужби државног одветника лако се бранити. Али је тешко, што су оптуженици већ унапред — осуђени Осуђени од заједничког министра спољних послова Ерентала. И ту је осуду објавио целој Европи Објавио је онда, кад је разаслао ноте, у којима вели, да је Аустроугарска морала да анектира Босну и Херцеговину и због велико-српске пропаганде. И то је изрекао и аустријски министар-председник и угарски министар председник Много је то наједанпут. У таквом процесу је дабогме тешко не само оптуженима, него и судијама.

* * *

Кад министри кажу, има хиљаду и хиљаду људи, који ће се на то заклети. И то не из рђаве намере. Него што у томе има велике сугестије.

Али и иначе. Кад дође време политичким процесима, кад се дигне хајка на једну вероисповест, на један круг или на један народ, онда се јављају проказивачи. Ко хоће некоме да се свети, ко жели да постигне било лична било политичка рачуна, онда му је згода Онда он пише доставља, сведочи, пири ватру. То су онда најцрња и најжалоснија времена.

* * *

Мислите ли, да међу оном стотином сведока који су позвани на суд, нема ни једнога, кога не руководи освета, мржња политички или други какав рачун Мислите ли: Нема никога коме његов фанатизам говори: Чиниш добро дело, кад помогнеш да се стамане — „Власи“. С друге стране суд је одбио сведоке, на које су се позвали браниоци. То су за бога пријатељи оптуженика, или се на њих бар сумња, да су и сами умешани у велеиздају А они који се радују велеиздајничком процесу, ти могу бити сведоци.

* * *

Како стоји та ствар са сведоцима и достављачима, хоћу да покажем са неколико примера.

Кад је почела новинарска хајка због велико српске пропаганде, полетио је и Браник, да узме у одбрану своје пријатеље самосталце, а да укаже прстом на своје противнике радикале. Полетио је, да и он баци коју цепаницу не ону гломачу, која се спремаше радикалима. Ту је мржња, гадан политички рачун.

Но има ту и друго. Н. пр. у Шајкашкој. У Шајкашкој иде од уста до уста ова прича. Има један човек који жели по сваку цену да постане посланик. И сад је време да се скује гвожђе завремена Треба облагати Шајкаше да су пријатељи велико-српске пропаганде, велеиздајници. Па кад дође до затварања, истраге, покора онда ће родбина и кумови оних који су у истражном затвору пасти оном господину пред ноге и завапити: Аман спасавај! Ево ти љубави наше, ево свега што хоћеш!

И ствар је дошла већ дотле да су Шајкашку прекрилили детективи и жандари. Тек што нису почела хапшења у највећој мери и ако у последњем часу не продре истина, може да дођемо до нове, ружне парнице велеиздајника. Од парнице се не боји нико али од истражног затвора, који погађа и невине а убија им кућу и породицу.

Веома тешке оптужбе стигле су и из Баната. Стигле су пријаве, са више страна, нарочито из темишварске жупаније да су Срби у Панчеву, околини, па и свима селима дуж Дунава договорили се, да у случају рата са Србијом покољу Мађаре. Због овог је наступила узрујаност међу мађарским политичким круговима, а и власти су преду зеле исвесне мере. Само што тамо није још дошло до жандара и до овога, докле је дошло у Шајкашкој

* * *

И у Хрватској и Славонији погоршавају се ствари. У Загребу весело шапућу противници Срба: Бан се вратио из Беча чврст, чвршћи но икад, сад ћемо показати Србима.

Бечка Нова Слободна Преса издала је лозинку: Јавља да су у Малој Вашици и Двору отпочела нова хапшења, да ће се сад рече узети Срем на среду и да стојимо на прагу нове ведеиздајничке парнице.

* * *

Министар-председник Векерле говорио је недавно у угарском сабору, да против Срба не постоји никакво рђаво расположење. Напротив мисле у свему да им излазе на сусрет — баш данас. До сад нам излазе на сусрет само жандари. До сад видимо само — детективе. И до сад видимо то: Нека ма ко, ма шта дојави против Срба, верује се.

Ако не постоји рђаво расположење, онда је крајње време, да се узме у рачун све оно, што је речено напред у овом чланку. Треба узети у рачун, да је ово време и да су ове политичке прилике таман згодне, да се поједини људи свете својим противницима и да достављају лажне изјаве

Већ само то довољно је, па да се поступа веома обазриво и да се појединци заштите од неправде.

А ништа не шкоди већма развитку државе и држављана него баш неправда. Неправда шкоди онда, кад није из рђаве намере, него из заблуде. Они који су на челу државе, треба и да имају бистар поглед, проницав ум, па да не долазе у заблуду. Њихова заблуда — судбоносна је.

Парница због велеиздаје.

Цела јучерашња расправа протекла је у преслушању оптуженог Адама Приби-

ПОДЛИСТАК.

СТАЊЕ И ПРИЛИКЕ СРПСКЕ ЖЕНЕ.

— Написала: **Делфа Ив. Иваничка.** —

(Наставак.)

Што се тиче српске сељанке, она сем у материјалном погледу није много напредовала. Њен напредак не стоји у сразмери с напретком српске жене у вароши.

Од природе је бистра и лако схвата те се није чудити што од матере сељанке кћи постане интелигентна и културна девојка.

Старије жене сељанке већином су потпуно неписмене, но ипак зато нису глупи. Од двајестак година на овамо, основна настава у Србији је обавезна те доста млађих жена сељачких сад зна и читати и писати.

Како сељак у Србији има сву земљу у својим рукама, не стиже да је уради сам то жене сељачке напореда раде земљу с људима. Сем рада на пољу и њиви српска сељанка подиже и живину, музе стоку, спри сир, кува, држи кућу, меси хлеб. Но с овим се не свршава њен рад. Преко зиме, кад нема много рада на пољу, сељачка жена мора да отка све платнене потребе за рубље свих чланова куће, све сукно за одело, да извезе оне лепе сељачке кошуље, да их сашије, да исплете и извезе чарапе, да отка дивне сељачке сукње и кецеље, све за кућу потребне поњаве и ћилимове. Сем јелека, шубара и опанака што се купи готово у дућану, све остало и рубље и одело и све тканине за кућу, српска сељанка мора да уради сама. И ради сасма лепо, на врло вештачки начин, све те ствари. Све је израђено с лепом српском украсом, све је трајно и јако. Она се не задовољава само да отка потребне ствари за кућу, она тка да однесе и продa ствари и у варош и то мало новаца што од ткива добије, задржава за себе, за своје ситне трошкове. Јер не треба заборавити, да је у сељачкој кући новац и да жене не смеју да траже новаца од домаћина, за своје личне потребе.

Колико много српска сељанка мора да ради тешких послова, најбољи је доказ то, што она часове које употреби на ткање свога ткива за потрошњу целе куће, сматра као часове одмора и доконица и у тај рад уноси необично много љубави. Женски се рад тако много цени и сматра као одмор, у сравнењу са оним тешким пољским пословима. Због тога многи имућнији сељаци допуштају својим кћерима девојкама, нарочито онима које више воле од остале деце, да већи део времена проводи у кући за разбојем, спремајући своје девојачке дарове. Утврђен је већ обичај код српског сељака, да девојка треба већ сама да уради сву своју свадбену спрему те се због тога девојкама гледа мало кроз прсте у погледу пољског рада. Но у толико жене морају више да раде те тешке послове.

Као згодан пример, колико се у српском народу очекује од девојачких руку, може да послужи ова лепа народна изрека: и вода може да престане тећи, а девојачке руке не смеју престати да раде

Српска сељанка је врло лепог типа. Нарочито док је у родитељској кући мало јуваше штеде од тешких пољских радова. Струка је права и витка, лица белог и руменог или црномањастог Очи су најлепши део на лицу Српкињином. Обичне црне и веома изразите. Иначе је раса српска више црномањаста но плава. На негу косе српске жене веома много полажу, па чак и сељанке. Матере саме чешљају своје кћери већ велике девојке. То се сматра као нарочита милост материнска. О томе има у народним песмама један леп стих: Косо моја него материна.

Но живот младе жене у сељачкој кући није ни мало лак. Српски сељак живи обично у задруги и отуда долази велики део народног благостања. Земља се не распарчава, има доста руку да је обделава, старци њом паметно рукују, а млађи чланови задруге не смеју је ни задуживати ни продати. У старијим, богатим задругама живе заједно по 40—60 душа, у мањим по

ћевића и у расправљању о захтевима бранитеља.

Одмах на почетку расправе затражио је бранитељ др. Хинковић (а не Ивковић како је у јутрашњем броју погрешно штампано), да се бранитељима дозволи да прегледају стенографске извештаје расправа. И то ради тога, да могу контролирати погрешке, којих је већ до сад било у стенографском извештају А осим тога да се свакоме бранитељу даде по један примерак стенографског извештаја.

Претседник сената је одговорио, да ће суд одредити, шта буде потребно у овој ствари. А касније је одлучио сенат, да не дозвољава, да бранитељи исправљају стенографске извештаје, јер су стенографи заклети, да сваку реч на расправи бележе тачно и истинито.

Исто тако одбио је сенат предлог бранитеља дра Хинковића да се записнички утврди, како је обелодањење оптужнице државнога одветника пре расправе повреда закона. Државни одветник се бранио да није он крив, што се оптужница обелоданила и растуривала. А сенат је одбијање Хинковићевог предлога образложио тумачењем, да се његов предлог не може схватити „као такав“ и стога се не дозвољава, да се о њему расправља. Др. Хинковић уложио је ништовну жалбу против ове одлуке сената.

Затим је бранитељ Хинковић предложио, да се Ђорђе Настић преслуша као први сведок ове парнице, а не као последњи.

Државни одветник одговара на овај предлог бранитеља Хинковића, да је ред сведока установио претседник сената и против њега не може се приговарати. Сведоци ће бити преслушани оним редом, како то захтева оптужница и сенат. — Осим тога спомиње државни одветник, како оптужба није уперена против целог српског народа. Него само против 53 члана једне српске странке, која не преставља целокупни српски народ у Хрватској и Славонији.

Иза кратког већања одбија сенат предлог Хинковићев, што се тиче преслушања Ђорђа Настића.

После тога настаје преслушање оптуженог Адама Прибићевића. Адам Прибићевић говори брзо и његов га бранитељ Хинковић упозорава на то, да треба да говори полагано и разумљиво на свако питање претседника сената. Прво га пита претседник, да ли је разумео оптужницу. Прибићевић је одговорио, да му је она неразумљива и да не зна, одкуд се она њега тиче. Иза неких општих питања и одговора приповеда Прибићевић, како су основане земљорадничке задруге у Топуском и Вргинмосту. Каже да познаје оптуженог Јоцу Орешчанина и Васу Лукача. Зна да се код Лукача одржали неки састанци, који областима нису пријављени. Али тим састанцима није никад присуствовао ни он, ни његов брат Валеријан.

Говорио је затим о начелу „свој своме“. Каже да је за њега свако туђинац, ко није Србин или Хрват.

Адам Прибићевић прича даље, кад је он дошао у Вргинмост, онда су већ постојале српске привредне и политичке организације. Он није ни једну таку организацију створио. И догод је он био чиновник у Вргинмосту, нити су у срезу нити у којој општини, нити у школи увели ћирилицу.

После одмора пита претседник Адама Прибићевића, да ли му је познато, да је српска самостална странка имала какве тајне састанке. Оптужени вели: Мене је мој бранилац сад упозорио на то, да ме претседник још није питао ни то, признајем ли ја, да сам крив или не. Државни одветник протествује, што бранилац упливише на одговоре оптуженога Адам Прибићевић изјављује, да не признаје, да је крив. Није одлазио на тајне састанке. Кад је одлазио у читаоницу и у соколско удружење, одлазио је зато, да учествује у прославама. О тајним састанцима Срба не зна ништа. Сви су састанци били онакви, каквих има у свима политичким странкама.

Преслушање Адама Прибићевића наставиће се у данашњој седници.

Међу публиком налазио се на јучерашњој расправи адвокатски перовођа др Валтер. За време одмора у подне он је одведен у затвор и преслушан И то ради тога, што се неповољно изразио о одлукама и образложењима сената.

Анексија Босне и Херцеговине
и
независна Бугарска.

Оружање Србије.

Бечки листови имају из Београда вест, да је у среду шеста регимента отишла у Шабац а девета из Пожаревца у Смедерево. Обе регименте добиле су налог да заузму положаје на граници. — Бечки листови доносе даље да је српско министарство решило, да забрани извоз: брашна, жита, кукуруза, пасуља, ражи, јечма, зоби, сена сламе и детелине.

Одговор српске владе.

Осим Русије није још ни једној великој сили познато, шта је одговорила српска влада на савете руске владе Све вести о том одговору, у главном, могу се сматрати нагађањима. Ну и те још непоуздане вести све се од реда слажу у томе, да је српска влада у своме одговору истакла своју мирољубивост, изишла на сусрет жељама великих сила и њима хоће да повери, да реше спор Србије са Аустроугарском. Од тих разних вести о одговору српске владе бележимо ову, која долази из Париза по „Новој Слободној Преси“ По тој вести у Паризу држе, да одговор српске владе у главном садржава ово: Србија се одриче свију својих захтева, како политичких тако и економске природе и препушта великим силама, да оне чувају њене интересе. Србија изјављује: ако се питање анексије Босне и Херцеговине буде сматрало као чисто аустроугарско турска ствар, која ће се решити споразумом између Аустроугарске и Турске, онда она не тражи ништа. Али ако велике силе сматрају то питање таковим, да га имају решити и потврдити уговорне силе, онда се Србија ослања на те силе, да очувају њене интересе. Што се пак тиче разоружања, Србија жели, да се успостави редовно стање на целим границама дакле да и Аустроугарска повуче своју војску — Званични кругови у Паризу закључују из таке ноте српске владе, да је у њој вођено рачуна и о жељама Аустроугарске. И сад је на Аустроугарској да одлучи, да ли хоће да иде на конференцију. Питање конференције је иступрено напред. Пред збором великих сила, потписница берлинског уговора, има анексија Босне и Херцеговине да добије потврду. Конференција треба да посредује и између Аустроугарске и Србије. Она ће тражити економских повластица за Србију, али ове морају бити међународног карактера, да би Европа могла тражити да Србија добије железничка излаза на Јадранско Море. — То је, по „Новој Слободној Преси“, мишљење званичних кругова у Француској.

„Тан“ против захтева Аустроугарске.

Бечки државници без престанка тврде, да се спор између Аустроугарске и Србиима решити непосредним преговорима између њих двеју и да се ту немају мешати други. Траже, да се Србија обрати право Бечу и каже, шта жели, разуме се, да ти захтеви буду само економске природе. Против тога и таког захтева бечких државника устаје и француски угледни лист „Тан“, који је израз мишлења француске владе. Он пише: У том тренутку, када Србија

15—10. Отуда нема крајње сиротиње и безкућника међу српским сељацима Болесне и изнемогле чланове породице своје задруга држи, чува и негује.

Али зато крај свих тих добрих страна задругарског живота, живот младе жене није одвећ лак. Млада снаха дужна је да буде на услузи и од помоћи, да угоди да се допадне свима члановима задруге, ако хоће да јој живот у кући мужевљевој буде могућ. Треба угодити свекру, свекрви, старчевима, стринама, деверима, јетрвама, заовама, па чак и деци А то није врло лако. Муж јој у задрузи није врло велика заштита, нити на његову помоћ може много да рачуна.

Не увек лак положај у кући, тежак рад, честа деца, неговање после порођаја, учине да се од лепе сељачке девојке, за неколико година, направи груба жена. Стас се повије струк одебља, лице преплама, тако да жена од 25 година није више лепа, нити изгледа млада.

Наравно да у познијим годинама и њен живот постаје лакши. Тад већ и она почне осећати да је у својој кући. Тада има некога ко и њој угађа, а то су снахе које су после ње у кући доведене.

Њихове врлине и храброст описали су и српски и страни писци. Наше чешке сестре имале су прилике, да се њиховим врлинама упознаду из лепе књиге великог чешког писца и публицисте Јосифа Холечека, „За слободу.“

Варошанке одлазе на школовање у веома добар завод руске царице удове, Марије Федеровне на Цетињу. Из тога завода изишло је већ доста интелигентних и европски образованих Црногорки. У томе заводу, сем остале гимназиске наставе, науче веома добро француски и руски језик. Један мали број Црногорски школује се и у Русији.

* * *

Српкиња у Босни, Херцеговини и Далмацији и ако су од природе веома интелигентне, у масама се нису културно много развијале. Од њих су најпогодније за културу Далматинке, онда долазе Херцеговке и најзад Босанке. Херцеговке и Далматинке живе тешко, јер је земља сирома шна, а и остале су прилике у којима живе, нису погодна. Босанке живе нешто мало боље, јер је земља богатија, али стицајем разних околности и оне се не развијају онако, како би им њиховне имовно стање допуштало.

По варошима се женскиње, од десетак година па овамо, школује, али не у оноликом броју и у оном правцу као у Србији.

У новије време, осећа се и код њих јачи покрет за стварање корисних женских установа. Резултат тога покрета су оснивање извесног броја женских добротворних задруга, радничко удружење и још неколико сличних установа.

Једна велика добротворка српског женскиња у Босни и Херцеговини, прва поборница за културу тамошњег женскиња, је племенита Мис Павлија Аделина Ирби. Помагана својом другарицом и пријатељицом, Макензијевом, она је пружила могућности многим младим Српкињицама у Босни и Херцеговини, да се школују и култивишу Добар део тамошњег интелигентног женскиња има само Мис Ирбијевој да захвали за ово што јесте.

Код Херцеговки и Босанки, национална је свест веома развијена, код северних Далматинки не толико, а у јужној Далмацији, Боки и Паштровићима, народносни осећаји такође су врло развијени.

Крај свега тога, што положај жене у задрузи није одвећ згодан, задруге су таква благодат за српски народ, да треба желети да их и у будућности буде што дуже што више и да буду све богатије бројем чланова. А српску сељанку треба мало више просветити, изучити је да физички мало више негује и себе и своју децу и показати јој, да с овим истим материјалом, који јој и сада стоји на расположењу, мало вештије и умешније рукује, како би и у сељачкој кући дошло до мало угоднијега и здравијега живота. Јер оскудица доброг живота код нашег сељака не лежи толико у немању, колико у неумешности.

Ово је још један велики посао, који очекује културне Српкиње, јер на њима је да просвете српску сељанку.

Српкиња фабричких радница није велики број, нити оне престављају некакав нарочити тип, зато о њима нећу ни говорити.

(Наставиће се,

изјави, да питање анексије Босне и Херцеговине не сматра српским питањем и да оставља великим силама да пресуде, да ли та измена берлинског уговора (анексија) има последица по Србију — нема Аустроугарска никаква права тражити, да Србија с њоме преговара непосредно Аустроугарска не може обвезати Србију, да тражи од ње повластица. Не може тражити ни да јој се Србија извињава,, јер нема разлога за то. Што се аустријски и српски листови препиру и што се Србија из предосторожности оружа, тиме није увређ на Аустрија од Србије. Србија се влада умерено и исправно. Сада је на Аустрији, ако хоће да стече признање европ ких сила, да не прегерује у својим захтевима и да докаже своју умереност.

Мишлење о одговору српске владе — у Лондону

И у Лондону није још познато, шта је одговорила српска влада на руски савет Ну држе, да је Србија изашла на сусрет жељи Русије, а тиме и великих сила и да Србија неће да нарушава мир. У енглеским званичним круговима сматрају Бечи Петоград жижама спора. Од Русије и Аустрије зависи, како ће се решити данашњи заплети Уз Русију стоји чврсто Енглеска Лондонски дописник „Нове Слободне Пресе“ јавља овој, да је стекао уверења. да Енглеска настојава у свему да изађе на сусрет жељи Русије Енглеска тежи за миром. Ну данас је Енглеској главно, да покаже и докаже своје пријатељство према Русији. С тога сваки потхват Русије на Балкану може у опће рачунати на одобравање Енглеске. И у Лондону свак је уверен, да је српска влада свој одговор удесила у споразуму са Русијом, те с тога ће одговор српске владе Енглеска свакако одобравати Енглеска хоће да помогне Русији, да ова поново успостави свој претежан положај на Балкану, а том настојавању Русије стављају се у службу и Срби, када неће да преговарају са Аустроугарском.

Како суде у Бечу о одговору српске владе.

По будимпештанским листовима у Бечу много се не верује одговору српске владе Овај није познат ни бечким дипломатама; али ако се у том одговору Србија и одриче и политичких и економских повласти ца и оставља великим силама, да одлуче у тој ствари, бечке дипломате држе, да такав одговор српске владе није искрен. Она је тако одговорила само по савету Русије, да одгоди решење аустро српског заплета и да изазове потребу састанка европске конференције У томе их мишљењу утвђују и њихови извештаји из Београда, по којима се у српским посланичким круговима одлучно тврди, да је потпуно немогуће, да се српска влада одрече познатих српских захтева. Када би она то учинила, учинила би издајство према отаџбини и у том случају била би чак и лична сигурност чланова владе у опасности.

Талијани против Аустроугарске

Угледни лист талијански „Трибуна“ жестоко осуђује држање Аустроугарске према Србији У једном своме чланку речени лист пише, како у Бечу морају у видети, да оним својим грубим поступцима према Србији морају најзад српски народ, који је с правом или без права али без сумње часно уверен, да је оштећен, довести дотле, да у њему избије очајање. Ну и не узимајући у то обзир, скроз је неумесно мислити, да Европа нема у томе питању (анексије) да рекне своју. Анексија је створила ново правно стање од оног привременог, кога су створиле велике силе и Аустрија дужна да према Европи покаже бар толико уљудности да своју насилничку политику не тера до краја и да Србију поштеди од увреда.

Енглески лист о положају.

Енглески лист „Дели Телеграф“ пише, како је аустроугарско-српско питање данас сведено на то, да ли Аустроугарска пристаје, да се то питање расправи на међународној конференцији или остаје при томе, да непосредно преговара са Србијом. Србија се узда у Русију, да ће ова својим утецајем приволети велике силе, да се така конференција сазове одмах без сваког одлагања. Србија се одлучила, да на сваки начин избегне непосредне преговоре са Аустроугарском и да своју ствар повери међуарадној конференцији.

Међународни суд.

„Фосове Новине“ имају из Брисла извештај, како је председништво међународних конференција позвало велике силе, да у погледу аустругарско српског спора одлуче, да овај реши међународни суд.

Мишлење о одговору српске владе — у Берлину.

Берлински лист „Локаланцајгер“ пише како ни у Берлину није још званично познато, шта је одговорила српска влада на руски савет Изгледа, каже, да се не може много веровати оним гласовима, по којима се Србија одриче ранијих својих захтеве. Извештаји о том одговору српске владе врло су разнолики и стоје у противности. Томе је криво само српско министарство спољних послова. Оно је сваком заступнику страних држава дало друго обавештење о држању српске владе према жељама великих сила.

Изјава посланика Веснића.

Др. Веснић, српски посланик у Паризу, рекао је дописнику „Н. Сл. Пресе,“ како ни он још тачно не познаје одговор српске владе, али држи, да се српска влада одрекла свију својих захтева и ослонила се на велике силе, да ове чувају интересе Србије, ако налазе, да ови заслужују призрења. Велике силе имају да одлуче, да ли да се састане европска конференција или да се преговори воде од кабинета до кабинета. Није ствар Србије, да одлучи у том питању. Али како се овде ради о берлинском уговору, који је створен на конференцији, најумесније би било да се поново сазове једна конференција Србија мирно чека одлуку великих сила, пристала Аутрија на конференцију или не Положај. Веснић не сматра опасним Ако Аустрија пристане на конференцију, питање ће се правично тамо решити. Не пристане ли пак аустрија на конференцију, тада ће и даље остати овај положај, који је створила Аустрија. Србија тежи, да се очува мир. То је свакако истакла и у своме одговору. Она само тражи, да велике силе одлуче у њеном спору са Ауструјом и ништа више

„Самоуправа“ о положају.

Полузваничан лист српске влада, „Самоуправа“, како доноси „Н. Сл Преса“, расправља о данашњем положају. Она каже, како о напуштању српских захтева не може бити ни речи. Пита се само, шта је сада најбоље да се уради за српску ствар. А то ће најбоље знати српска влада Није истина, да је Русија саветовала Србији, да непосредно преговара са Аустроугарском. Србија нема шта да тражи од Аустроугарске, па и не тражи ништа од ње. То зна Русија врло добро То знају и други. Србија је апеловала на Европу и поверава се њеној мудросги и правичности.

Обећање Ћамил паше Србији.

Поводом гласова, да је Турска забранила превоз војног прибора за Србију преко свога земљишта, у српском посланству у Цариграду тврде, да Србија има у рукама обећање Ћамил-паше, који дозвољава Србији превоз у свако доба. И садања влада мора то обећање одржавати, ако неће да дође до сукоба са Србијом.

Митровачки прота.

Не само законска три месеца, него ево пуне три године је прохујало од када је упражњено место митровачког пароха и проте, а закону још ни данас није задоста учињено. Један неуспели избор, једна sedisvacantia, били су кадри да нам разјасне и оправдају што речено место попуњено није. Али и то оправдање паде, јер су кола автономног живота архидијецезина поодавно већ пошла законитим путем. Дакле сада оправдања, које би се могло уважити, нема.

Али ако нема оправданих разлога за затезање са избором проте и пароха митровачког, оно има разјашњења, али такова, која тамну сенку у ово питање баца. О томе се на све стране јавно говори, па је време да се о томе и у јавности реч поведе.

Разјашњење је у овоме: Самосталци су urbi et orbi разгласили да су избором Дра Душана Поповића Митровицу у „посед“ узели (да се избор Поповићев има захвалити чиновничким гласовима, то су дабогме мудро прећутали) Пред светом су обвезани, да овај тобожњи „посед“ сачувају, како им се не би могло рећи да су лагали.

Међу тим они сами најбоље знаду какав је тај њих в тобожњи „посед,“ знаду да је климав, извештачен, ствар случајности, преварених надачиновничких и т. д. Па баш за то што је такав раде они рукама и ногама да од тобожег „посета“ постане прави, или макар да се и овакав какав је сад — одржи У овом и оваком послу дабар им је сваки човек, који је кадар да помогне, а средства се не бирају.

У служби ове ствари самосталске стоје и оба капелана митровачка, систематизирани и протопрезвитерски. Они у име самосталаца покушавају да пробију непробојни зид радикални у Митровици. Они подкопавају црквени одбор и црквену скупштину Они код свију избора кортешују за самосталце, они поплавише автономне власти протестима, утоцима, жалбама, молбама, а све у име самосталства, како би се показало и свету и властима у Карловцима, да је самосталство у Митровици сила.

Но енергија г. г. капелана је потпуно разумљива, ко да се знаде, да је један од њих и то Радошевић самосталски кандидат за проту. Дабогме да је њему задаћа рушења и обарања црквене опћине, која је у радикалским рукама заветна мисао, јер одлично зна да га ова црквена опћина не би за проту изабрала, а протестима и утоцима се комотно даде дан избора одложити и одбацити што се у истину и догађа. Међутим ће доћи и рок неких периодичних обнова цоквене општине па шат му онда, упали да самосталија унутра уђе.

И тако се видите рачуни самосталаца и г. Радошевић лепо поклопају.

На длаку једнако стоји и са капеланом Страхинићем. Тај господин ради исто што и Радошевић, само са више темперамента, већ по својој сангваничној нарави А рачун му је махинацијама одгодити избор проте, сачекати испражњење систематског помоћника на које рефлектује од како се нада, да ће Радошевић за проту изабран бити. А лако му је и чекати, та он човек што но веле без кучета и мачета, капелан, захваљујући неприродним схваћањима ствари у нас, седи у администрацији једне од првих парохија наших. (Овакову неприродност, управо грех према породичним светињицама осудио је већ и „Српски Одјек“ на уводном месту)

Капелан Страхинић чује се, а ми имамо пуно разлога да верујемо, имаде интимна пријатеља, на месту са којега се ствар избора и стечаја може лако да одуговлачи, а она се фактично и одуговлачи. Потврда једне трећине скупштинара не доставља се црквеној општини митровачкој, а и то је један доказ за чврстоћу речене интимности.

Сабере ли се све до сад речено, види се зашто се до сада избору проте и пароха митровачког не приступа, и ако смо у архрдијецези дошли до легалних автономних власти.

Ето у томе је разјашњење

Ново отворено питање ствара неред и трзавице. Ово отворено питање смета угледној црквеној општини митровачкој, која је данас консолидована, да се свим маром и жаром преда своме послу којега су пуне руке. Ово питање и борба око њега ствара и онако дубоки јаз између митровачких капелана и народа још дубљим.

Ови разлози су сигурно руководили и писца „Заставина“ чланка, кад је написао „Реч у своје време“ у броју 18. од понедељника 26. јануара (8. фебруара) о. г. у којем тражи, да радикална странка истакне свога званичног кандидата, уверен да је томе већ дошло време, и да је ствар потпуно зрела.

Упада у очи да је „Србобран“ и ако је „Заставин“ чланак принципално писан, у својим одговорима ударио одмах у личности.

„Застава“ тек тражи договор, споразум о кандидату, она жели да прави човек дође на право место, отуда набрајање својстава будућег проте већ a priori. Што она тражи да будући прота митровачки буде радикал, то је сасвим разумљиво, кад знамо да се баш радикална странка са маром и ненадмашном љубављу труди око унапређења цркве и црквене народне автономије, док је ова на пр. самосталцима „шугава“. Већ у радикалству проте будућега је дакле гаранција за мар и љубав на пољу његова рада.

Но „Србобран“ по његовом обичају пише о

томе предмету сасвим друкчије и то: нелогично и недемократски, денунцијантски, увредљиво.

А на пр. у 23. своме броју од о. г. грми: „избор протопрезвитера не сме бити апсолутно страначко питање“ а завршује: „а да такав неће бити радикал и њихов кандидат, то је већ сада јасно, дабогме јер ће се самосталци борити и оборити радикалног кандидата. Али кад вам тај „избор не сме бити страначко питање, онда би сте морали изјавити, да вам је политичка боја будућег проте свеједно, а не прогласити девизу: радикала нипошто. То би било логично. Но логика и Србобран!! И док „Србобран“ проглашује тобожњу девизу „не сме бити страначко питање“ дотле његови људи јавно и тајно раде за самосталског кандидата Радошевића, па и таким срествима, да се човеку мора да смучи

Бавећи се овим питањем у горе наведеном чланку рекао је „Србобран“ да ће изборници црквених опћина по диктату својих свештеника гласати, наравно у прилог самосталцима. Али господо бирократе пазите да се не преварите Прошла је ера када су Германовци као Микић у Мартинцима, Перић у Кузмину, Ћирић у Лежимиру дрмали црк. опћинама и натуривали им своје жеље и мишљење, продавали им рог за свећу. Данас је народ у Срему толико просвећен, да је кадар сам о својој судбини одлучивати

То што су самосталци бирократе, могли бисмо им некако и алалити, кад знамо да су тако научили и кад већ имаду својих телића, но денунцијације штампане у допису гореспоменутога броја не опраштамо им ни пошто, јер се ставише о бок најљућем душманину Српства, Франку. Или је и код њих денунцијација само кшефт?!

Колико је први допис „Србобранов окићен мирисавим цвећем: нелогиком, бирократством, денунцијацијом, толико више кипти његов други допис у бр 26. увредама, pardon увредама и глупостима Или зар није глупост, када „Србобран“ довикује: „А шта траже г. г. Ристићи, Јовановићи и Милини у архидијецези? Откуда долазе они до тога да траже овде протинства?“ (Број 26). И дите молим вас господо самосталска, та зар ви збиља можете написати оваку глупост па остати живи. Д кле српска православна црква у Угарској престаје бити јединствена само за то, што то вашим моменталним интересима не годи. По крескрипту могу компетовати сви прав српски свештеници из митрополије карловачке, а „Србобран“ је видите једном нотицом дерогирао наређена превишњег рескрипта. И јесте тај „Србобран“ сила и моћ! Ко би се надао да ће се он тако изчаурити? Страшан јеси „Србобране“!

На путу увреда нећемо следовати „Србобрану,“ али ћемо нагласити само оно што је за његове кандидате за проту митровачког — карактеристично Активни самосталски кандидат Радошевић биран је нпр. за систематизираног парох. помоћника у Митровици као радикал, а сад је самосталски кандидат за проту. И ако је свештеник прешао у странку која самоуправу његове цркве назива „шугавом“. Као што видите промена „на горе“ Резервни пак кандидат самосталије влада Обрадовић је до недавна био тако горљив Куеновац, да се сам кандидовао за посланика на Куеновом програму, премда је већ постајао један званичан кандидат са истим програмом. Сад је тај господин самосталац Додуше слаба разлика.

Да би се борба око „оно мало протинства“ (како се „Србобран“ омаловажавајући изразио) прекинуло, дужност је архидијецезалне конзисторије, да закон задовољи и да што пре стечај распише. Онда ћемо се са самосталијом огледати.

§. §.

Политички преглед.

Криза у Угарској. Криза је одгођена на неизвесно, али свак ко врло кратко време. Начело угарске владе је, да се прво сачекају преговори између обе владе у питању банке, па онда да угарски сабор ствр реши. И чланови независне странке у одбору банке истичу, да и они нису тражили да сабор предлог одборски одмах реши, и они немају ништа против тога да се сачека исход преговора између обе владе, па да сабор онда решава Но нису хтели да пристану на то, да и одбор дотле не изнесе своје становиште и свој предлог сабору. Из тога излази, да је криза одгођена док се не сврше преговори између обе владе и питање банке не дође пред угарски сабор. Но тад је криза неизбежна, јер је јасно и не умњиво, да су противности међу странкама мађарске коалиције избиле овом жестином и да се више неладу никако изгладити Једно је дакле сигурно, да ће се мађарска коалиција за кратко време распасти.

Вести из места и са стране.

Паплава.

Услед топљења снега набујао је Мориш тако да у многим селима која се налазе у близини реке прећи поплава. Више села су изаслали неке људе да разлупају санте на Моришу те да тако олакшају отицање воде.

Лажни новци.

Јављају из Сегедина да се лажни пето и једнокрунаши у чонградској и бачкој жупанији увукли у промет т је сегединска полиција већ од дужег времена почела да трага за вештим фабрикантима. У прошли четвртак је дошао у једну сегединску гостионицу Паплого Шандор земљопоседник из Алшотање и покушао да плати рачун са лажним новцем. Но гостионичар га пријави оближњем стражару који га ухапси. — Одмах по ухапшењу оде полиција на салаш Паплогов и ту нађе више справа за прављење лажног новца, неприрађеног злата, сребра и никла. Да би ковани новац што боље испадао најмио је Паплого неког Штафнера златара који му је помагао при гравирању. Исти је већ двапут због кованја лажног новца хапшен и последњи пут се из затвора избавио на тај начин што се направио луд. Истрагом се испоставило, да су на салаш Паплогов долазили многи Бачвани који су по јефтине новце лажан новац куповали На основу нађених сумњивих ствари је ухапшен Штафнер и Паплогова да сина. Уједно је поведена истрага за свима онима који су са Паплогом долазили у додир и куповали лажан новац.

Несрећа у Руднику.

Јављају из Деве да је у једном окну петроженског рудника избила ватра, која је набрзо примећена, те се радницима даде знак да се из рудника уклоне. Услед тога су сви радници почели из окна излазити и већина их се спасло. Њих три радника је погинуло а остали рудари се сретно спасли

Женске као мрнари.

Женске су у врло многим позицијама почели потискивати мушкарце, па тако је ето и у мрнарству. Највише женских мрнара има на енглеским лађама Неке од њих су шта више положиле испит из мрнарства.

Ухапшени крадљивци.

Престоничка полиција је ових дана ухапсила шест врло опасних лопова, који су врло вешто вршили своје послове Већина ових су кесароши који су били у споразуму и заједнички вршили свој занат.

Брзојави „Застави“

Стигли 21. фебруара.

Судска расправа у Загребу.

Загреб. (Од нашег нарочитог извештача.) Председник отвара расправу у 9 сати. Улази Адам Прибичевић. Председник га опомиње да не околиши са одговором, већ да тачно одговара на питања. Пита га о српским установама „Привреднику“, земљорадничким задругама, соколу и другим српским установама. Тврди према оптужници, да се у овим установама проводила велеиздајничка намера и да се чланови сокола вежбали оружјем као војници. Чини га одговорним за ћирилицу, српско име, заставу, грбове у местима где је служио. Испитује га да ли је суделовао код земљорадничких скупштина, организација њихових и самосталне странке. И пита, шта су на скупштинама говорили Светозар Прибичевић и други

Политичка кри а.

Будимпешта. Хојчи је у сабору изјавио да је походио Кошута, који му је рекао, да ако немају поверења у њему, онда је истинито тврђење шесдесетседмаша, да му се вођству приближује крај, или ће остати, или пада са заједничком банком. Радује се да је странка једнодушна у питању банке.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

ИЗЈАВА.

Принуђен сам овим путем утврдити чињенице: да се ја нисам уписао у монашко удружење митрополије карловачке као члан; да никад и никог нисам овластио да то у име моје учини; па, према томе ја не могу ни бити чланом тога удружења. Зато морам нагласити, да после овога очитовања, сви позиви за уплату чланарине тога удружења, постају не важећим за мене.

У манастиру Кувеждину, 18. фебруара 1909. год

Ђакон Матеј Ћирић,
члан братства манастира Кувеждина-Ђипше

ВАШЕ ДИСАЊЕ

знатно је лакше већ по употреби прве дозе **Скотове Емулзије** и ово ће сваким даном бити лакше

Право само за марком — рибарем — као знак гаранције за Скотов поступак.

То је искуство хиљадама њих кр з минулих 32 године.

Скотова Емулзија

јача изненађујући општу снагу. Апетит спавање повраћа се, а варење се поправља.

Цена оригиналној боци 2 К 50 п.

Добија се у свима апотекама.

1684 3—5

Стомак

јача, помаже варење, растерује горушицу, подригивање, повраћање благ- и сигурно делује код нас Фелерово Rhabarber Елза-пилуле за чишћење 6 кутија франко 4 кр. Узмите од E. V. Feller in Stubica, Centrale Nr. 105. (Agramer Kom.) 1290 1—2 **Karl.**

Земљотрес у Калабрији.

ПОЗИВ

на

XXVII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ

СКУПШТИНУ

Прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу

у СИЛБАШУ

која ће се одржати 8 (21.) марта 1909. г. у два сата по подне у просторијама српске православне женске школе.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управног и надзорног одбора о раду прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Силбашу за годину 1908.
2. Давање опросница управном и надзорном одбору.
3 Предлог управног одбора о подели чисте добити.
4. Избор управитеља, подуправитеља, и десет чланова у управни одбор и три члана у надзорни одбор
5. Избор три члана за заменике управном и надзорном одбору.
6. Избор једнога члана из управног одбора који ће са управитељем и подуправитељем задружну фирму потписивати.
7. Предлог управног одбора за отварање XXIII. кола.
8. Евентгални предлози.
9. Избор три члана за оверовљење скупштинског записника.

У Силбашу, 6. марта 1909.

228 1—1 **УПРАВА**

✝

Тужним срцем и овим путем јављамо свима сродницима, друговима и пријатељима, да нам се наш незаборављени син, супруг, брат и отац

јереј Милан Николајевић

здм у Кнезу

у цвету младости своје — 26 години млађаног живота свога — 8. (21.) фебруара 1909 у вечност преселио, а 10. (23) фебруара предато је његово тело матери земљи.

Не можемо пропустити, а да не одамо захвалност свима онима, који нам овом приликом указаше своје услуге, те нам тиме велики наш бол мало ублажише.

Нека је велика хвала и благодарност високопреосв г др. Георгију Летићу, епископу темишварском, који је на глас смрти нашега сина и супруга одредио парохе изасланике, да учествују при погребу и који је преко свога изасланика ј Илије Белеслијина уцвељеној матери и супруги своје саучешће изјавио.

Нека је хвала и преч г. И Белеслијином пароху у фабрики, који се је том приликом у врло дирљивом говору држаном у св. цркви — опростио са нашим милим покојником у име: г. епископа његовог дијецезана, матер, супруге, целе родбине, у име своје, у име све своје браће у Христу и у име целог српског становништва у Кнезу.

Нека је хвала и г. г Шандору Грујићу пароху у Варјашу, Светолику Јовановићу, пароху у Кетфељу, Наканору Савићу, јеромонаху у Моноштру, Слободану Костићу администратору у М. Бечкереку Владимиру Увалићу, учитељу у Кнезу и Петру Лекићу, учитељу у Варјашу, који су опојали и до вечне куће испратили тело милог нам покојника

Посебна хвала нека је г. г Светолику Јовановићу, Слободану Костићу, Ник. Савићу и Владимиру Увалићу, који су како у болести тако и после смрти покојника нам сваку могућу услугу њему и уцвељеној матери и супруги му указали.

Исто тако нека је хвала председнику, одборницима и скупштинарима црквено школске општине у Кнезу, који су том приликом корпоративно учествовали при укопу, и који су све могуће услуге учинилу у спомен њиног омиљеног младог пастира

Нека је хвала и свима осталим жељима општине Кнеза, који су у великом броју испратили тело милог нам покојника до његове вечне куће, а нека је хвала и свима онима који нам изјавише — како писмено тако и усмено — своје саучешће.

У Кнезу, 1. марта 1909. год.

Уд. **Милка Николајевић**
мати

Уд. **Софија Николајевић**
супруга.

и остала родбина

ПРОДАЈЕ СЕ!!

МОТОР од 12 коњских снага, који се може видети кад ради, за **2500 круна**. — Даље **ТРИ ВАЉКА ЗА МЛИНУ**, 3 пара камења и сав остали прибор, који је млини потребан, врло јефтино; као и један **НОВ МОТОР и ВРШАЋА МАШИНА** уз гранцију.

Павле Герих,
Нови Сад, Доситијева ул. бр. 6

114 0 1

ВЕШТОГ

ВИНЦИЛИРА

требам за виноград у Каменици

Ђорђе Ивковић
власник штампарије
у Новом Саду.

212 3—3

За моју мануфактурну трговину
потребујем
једног старијег и једног млађег
ПОМОЋНИКА.

Траже се добри продавци, који имају првенство

Светозар Николић
у Меленци.

216 3—3

„HERMES" ТРГОВИНСКИ ИЗВЕСТИЛАЦ У НОВОМ САДУ

Франје Ракоци П. улица 39. најпоузданији јужно угарски **информациони биро**

ARMIN BÖHM

120 6 6

ПОЗИВ.

Драга Браћо!

О Петров-дану ове године навршиће се 25 година, како смо се разишли, сваки на своју страну

Ако је који вољан, да се још једном састанемо, нека се јави једном од нас двојице писмом, и нека наведе: Где и каде.

Бач Сентомаш (Bacs-Szenttamas).

На Сретеније 1909.

Витомир Рунић учитељ. 218 3-5 **Никола Караш** учитељ.

Ново-отворена
Помодно-мануфактурна и кратке робе
трговина
Павкова и Рајчетића

у Чуругу (на Тиси)

потребује два **ПОМОЋНИКА** за 15. март п. р. к. знање осим српског језика тражи се мађарски и немачки. Само својеручне понуде можемо уважити. 214 3 3

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је овим поштованој публици Новог Сада и околине до повољног знања ставити, да ћу моју

ТИКАЧКУ РАДЊУ

преселити у Паланку, коју ћу, под мојим личним надзором даље водити, а у пријатном сам положају да своје поштоване муштерије д бро и савесно послужити могу.

Означене сеобе ради, **продајем готову робу по умереној цени.**

С поштовањем

ПАВЛЕ ТИФЕНБАХ
уметнички тикач
Нови Сад, Стрељачка ул. бр 20.

196 4—6

Бр Ц 12/19. ex 1909

СТЕЧАЈ.

Православна црквена општина у Меленцима као управа лековитог купатила Русанде расписује овим стечај ради попуњења

Купалишног званичног лекара

за једну годину 1909 ту.

Купалишни лекар нема установљене плате, али је властан од купалишних гостију убирати лечничку пристојбу по свима врстама куртаксе

Изабраном лекару ставља се на расположење једна соба за ординирање, и једна намештена соба за становање. Дужности су му прописане привременим купалишним статутом За случај нужде, дужан је изабрани лекар држати и домаћу апотеку.

На ово место могу компетовати лечници целокупне медецине. Срби православне вере имају првенство.

Једновремено расписује се стечај ради попуњења

купалишне музике

за време од 1 (14) маја до 1. (14.) септембра 1909 године.

Купалишна музика мора се састојати из седам чланова, и то: 2 вијолин прима, 2 вијолин секунда, 1 чело 1 цимбала и 1 бег Сви чланови музике морају познавати и тно свирање

Установљена плата музике је за горње време 2400 круна (словом две хиљаде четир стотине) круна, коју ће своту капелник, на исправно биљеговану и подписану признаницу, из купалишне благајне у 8 равних оброка у напред примати

Рок овом стечају траје до 8. (21.) марта 1909. по подне у 5 часова. Касније приспеле молбе неће се узимати у обзир Ваљано инструисане молбе имају се слати православној српској црквеној општини у Меленце, а упућене на привремени управни црквени одбор, који ће избор обавити.

Из седнице месног црквеног привременог управног одбора држане

У Меленцима дана 22. јануара (5 фебруара) 1909, год.

КАМЕНКО ПИПЕРСКИ с. р. деловођа (м п.) **ВАСА ПРОТИЋ** с р. председник

Овај стечај одобрен је у седници сл Еп Алм Одбора темишварског, дана 4. (17) фебруара 1909 под бројем А 253/185. из 1909. 198 3-3

Продаја трговине и куће.

Мануфактурна, кратке робе и шпецераја трговина, која добро ради, продаје се под повољним условима заједно са кућом због другог предузећа одмах. Ближе до знати код

Grünfeld Benö
Срп. Итебеј.

24 —

Steckenpferd

Сапун од љиљанова млека.

Најблажи сапун за кожу, као и против сунчаних пега!

Добија се свуда.

225 1-40

У СВЕТУ ПРОСЛАВЉЕНО
салваторско пиво!

ИЗ ПИВАРЕ ПАУЛАНЕРСКОГ КАЛУЂЕРСКОГ РЕДА
код „**SALVATOR KELLER**"
у Минхену, може се у бурадима и флашама док траје залиха код мене добити.

ЂУЛА БАУЕР

Нови Сад
велика трговина с пивом

188 3-3

Јавна дражба.

У четвртак дне 26. фебруара и следећих дана изнајмљиваће се по закуп оранице за пролетњи усев у манастиру

Привина Глава.

Издаваће се парцеларно по 2 јутра. Ко хоће да лицитира, полаже пре дражбе жаобине 10% од почетне цене, коју ћу установити. Закупнина се плаћа: прва половица одмах, а друга крајем маја 1909. год Осим закупнине плаћа закупник још по сваком јутру 1 круну за мернички трошак, а биљеговину колико по своти закупнине прописно припада.

Јован П Јовановић
изасланик Саборског Одбора

8—3

Јавна дражба.

У уторак дне 24. фебруара о. г. (9. марта) и следећих дана продаваће се у манастиру

Кувеждину

у 9 сати 15 комада марве и 172 комада оваца с јагњицима, воловска и коњска кола; а у 10 сати изнајмљиваће се под закуп оранице за пролетњи усев

Издаваће се парцеларно по 2 јутра. Ко хоће да лицитира полаже пре дражбе жаобине 10% од почетне цене, коју ћу установити. Закупнина се плаћа: прва половина одмах, а друга крајем маја 1909. г. Осим закупнине плаћа закупник још по сваком јутру 1 круну за мернички трошак и биљеговину, колико по своти закупнине прописно припада.

Јован П. Јовановић
изасланик Саборског Одбора.

3-3

Шта-а-а!.. Отац је дозволио, јер то су **Јакоби-све антиникотин ХИЛЗНЕ за цигарете.**

Пријатно изненађење! У сваком картону имаде врло интересантне карте.

У пажњу! Праве само у кутијама за цигаре са именом „Jacobi“. 1476 18 20

КО себе или своју децу од

КАШЉА

промуклости, катара, шлајма и катара у ждрелу и великог кашља сачувати жели, нека купује лекарски препоручене и опробане

КАЈЗЕРОВЕ

ГРУДНЕ КАРАМЕЛЕ 1409 15—20

са три јеле.

5500 пот. оверов. сведочбе доказују за успех.

Добија се у Новом Саду код *Микина и Стојковића, Љ. Стефановића Сина*; *Деадато апотека* Петроварадин; *Антон Каинис*, Инђија; *К. Перош* Баваниште; *Јос. Хандла*, Рума; *Стевана Штрасера*, Карловци; *Павла Вујашковића*, Митровица; *Стевана Херцега* апотекара код „Орла“ Нови Сад; *Оскара Клајна* дрогериште у Новом Саду; *Омера Попов*, Карлово. *Паја Вујачковић*, Митровица.

Одликовани са безброј награда и почасним дипломима.

КАЛМАР и ЕНГЕЛ

фабрика мотора и машина

БУДИМПЕШТА, V Lipót-körut 18.

Препоручују, како за вршаће машине, тако и за млинове своје најпростије бензинске моторе, бензинске локомотиве као и моторе с увлачењем гаса, који се у стоваришту V. Lipót Körút 18. увек могу видети за време рада

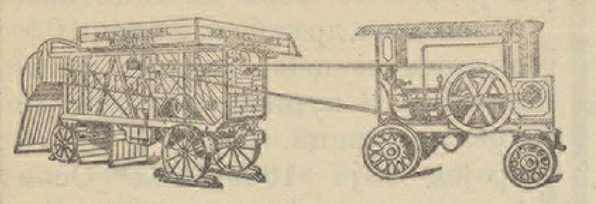

Потпуно јемство за извршену вршидбу — **Једино постојећа новина!**

Ови мотори једнако иду и услед њихова за чудо просто састава може њима одмах лако управљати ма који и најнеупућенији човек.

Ценовник бесплатно! — Јефтине цене на отплату

77 11—25

Бр 2473/1909.

ОБЈАВА.

ТЕМИШВАРСКОГ ВАШАРА.

Овогодишњи темишварски св. Јозефски

Земаљски вашар

држаће се од 18. марта до укључиво 22 марта текуће године п. р.

Дотеривање сваковрсне стоке на земаљски вашар дозвољено је, почевши у четвртак 18 децембра п. р. ујутро у 5 сати.

У Темишвару, 24. фебруара 1907. п. р.

Од градске велике капетаније:

Beé Ferencz

велики капетан.

209 1—2

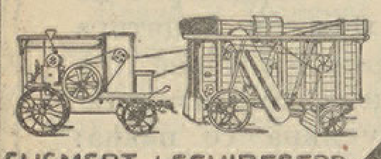

ELISMERT LEGHIRESEBB CSÉPLŐKÉSZLETEK TELJES JÓTÁLÁSSAL ÜZEMBEN BÁRMIKOR MEGTEKINTHETŐK.

HERKULES MOTOR VÁLLALAT BUDAPEST V. VÁCZI-ÚT 30.

ELSŐRENDŰ SZIVÓGÁZTELEPEK ÜZEMKÖLTSÉG. LÓERŐ ÓRÁNKINT KB. 1½-2 FILLÉR ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA. ÁRJEGYZÉK INGYEN.

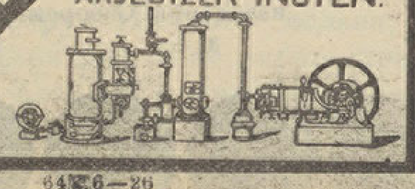

64 6—26

ДВЕ ЈЕДНОКАТНЕ КУЋЕ на најживљем месту за сваку трговину, као и једну кућу са обором од 3 јутра, згодно и за парцелацију, продајемо уз врло повољне услове.

Српско Ескантно Друштво

Митровица (Срем.)

18 7—

НОВО-ОТВОРЕНО СТОВАРИШТЕ

разноврсног собног и канцеларијског

НАМЕШТАЈА

фабрике столарских производа

ВУКОВИЋ А. А.

Налази се: BUDAPEST, IV. Váczi utcza 63.

УКУСНА СОЛИДНА ИЗРАДА

Умерене цене.

1519 21 25

Фабрика **„ALTVATER“** ликера

Siegfried Gessler

ц и к. дворски лиферант и коморни лиферант ц и к. височанства надвојводе Јосифа

Будимпешта

препоручује своје шпециалитете

„ALTVATER“ БИЉНОГ ЛИКЕРА

и све остале фине ликере, а затворени јагњедом са утиснутим знаком сребрног казана 7 7—26

СОК ОД МАЛИНЕ од последњег рода

СВОЈ СВОМЕ.

Жетујте зубе Кушаковића калодонтом

продајна цена 50 потура. Препродавцима за **35 круна 100 калодонта**, франко поштарину и царину. Налоге слати

Кушаковић, апотекар

Врања. — Србија

222 2—5

НА ЗНАЊЕ!!

Част нам је поштованим муштеријама и грађанству Новог Сада и околине до повољног знања ставити, да под гаранцијом примам све послове, који спадају у *електричарску* струку, као: *рекламна осветљења аутомате* провађање *електричних жица* у кућама, преносе *електричне снаге*, удешавање *акумулатора, излога*, домаће *лифте* са врло умереном ценом исто тако и *водоводе, нужнике, собе за купање* и домаће телеграфе. Примам све у ову струку спадајуће оправке.

С поштовањем

Леополд Бернолд и Друг,

173 6—10 Нови Сад.

Ј. БИЛИ-а НАСЛЕДНИЦИ

Гундингер и Бауман

МАШИНСКА РАДИОНИЦА

НОВИ САД

Футошка улица број 47.

препоручују своју добро уређену радионицу за сваковрсну **реперaтуру парних казана** и машина, **бензин и гас-мотора** и **автомобила**. Преузимају **монтирање и инсталирање за електрично осветлење** и сву осталу радњу, која спада у машинску струку.

1 3 4—12

ТЕЛЕФОН 87. — **ОСНОВАНО 1841**

Л. МЕНРАТ И СИН

велико стовариште собног и кафанског намештаја

НОВИ САД

Због презиђивања своје куће налазиће се стовариште од 15. фебруара па **за време зидања на тргу Фрање Јосифа (главна улица) бр 3. у Браће Вагнеровој кући тик поред Хотел Јелисавете.** 102 4—12

СИГУРАН УСПЕХ

Кригнеров РЕПАРАТОР је у будимпештанском Рокус шпиталу, код **реуматичног сванја у глави** од 136 обољелих случајева 129 се излечили, што писмена сведочанства потврђују. Ни једно средство не може овај успех показати

лечење, сигурно од **костобоље, реоме, пробадања**, болова у леђима и крстима, болести костију и болова сличних болести дају се само употребом светско познатог, много пута одликованог

Кригнеров РЕПАРАТОР је већ десетинама година с ненадмашним успехом у употреби. Употребљав се само спољашње за мазање и надмаша у своме дејствовању сва средства ове врсте. Сваком се болеснику препоручује.

РЕПАРАТОР

1402 10—10 **(Spiritus petrac camphoratus)**

ЗАХВАЛНИЦА!

Висскопошт г. професоре!

Немогу речи да нађем да вам захвалим на Reparatory. Већ 4 год. патио сам од исхиаса и употребљавао сам већ сва могућа средства без успеха. Покушао сам и са Reparator-ом и после мазања истог много ми је боље. Ја могу да вежбам болесну ногу. Примите г. Кригнеру моју највећу благодарност. Бог нека вам хиљадоструко награди за ваш проналазак. За потпуно излечење молим пошаљите ми још 2 боце Reparatora. Judendorf, Tirol. — Са особитим поштовањем и захвалношћу Албертина пл. Шалаупка ц. и к. оберштерка

којим се може постићи пошто је оно много опробано средство нарочито за лечење **костобоље и реоме** као и болести прехлађењем изазване. Болесници нека не пробају већ нека сваки употребљава против **костобоље, реоме** заиста сигурно средство: **Кригнеров Репаратор**. Мазање са **Кригнеровим Репаратором** за неколико дана показује већ најбољи успех, што рпа захвалних писама потврђују. Врло добро дејствује и против смрзлости! **Кригнеров РЕПАРАТОР**

ЗАХВАЛНИЦА!

Пошт. г. Ђорђе Кригнер. Апотекар у Будимпешти. Калвински трг.

Пре неколико дана осетио сам у левом рамену реуматичне боболове. Нисам могао раменом да мичем и две ноћи увастопце очи да склопим. На срећу сетим се да ми је пре неколико година у једном сличном случају ваш Репаратор учинио добру услугу. Дам га донити и после тродневне употребе и шестог мазања престали су ми болови и ја изричем своје признање, и људе који од истих болова пате, чиним пажљивим на ово особито дејствујуће редство. Са особитим поштовањем Сперцон Ерне, адвокат и државни посланик

Цена малој боци 1 К, великој боци 2 К. Преко поште 5 малих боца 5 К. или 3 велике боце 6 К.

Може се добити у свакој апотеци, најбоље када се директно поручи код произвођача и овако атресира:

KRONEN-APOTHEKE BUDAPEST, VIII. Kalvin-Platz 8.

Разашиље дневно уз поштанско повеће ил када се новац унапред пошље.

ЗА ЧУДО ЈЕФТИНО!

600 ствари само за 1 фор. и 85 новч.

Један дивни презиционални сат, који се навија сваки 36 сата, са гаранцијом доброг хода са позлаћеним ланцем; 1 дивна игла за пошу са симиљи-брилијантом, 1 врло елегантан позлаћен прстен са имитираним драгим каменом за господу и госпође, 1 дивни колје са 150 источних бисера најмодернији накит за женске, 1 дивна гарнитура са дугмадима за манжетне, крагнове и груди са гаранцијом 3 по стотка дубл-злата, 6 комада правих кончаних цеп них марама 1 врло леп елегантан писаћи прибор од никла, 1 дивна кутија са огледалом и финим че шљем, 1 лепо мирисави сапун, 1 врло лепо увезена бележница. 72 енглеска пера за писање и 20 комади за дописивање и још 395 разних ствари које су у кући потребне бадава. Све укупно са сатом, који сам те новце вреди, коштa само 1 фор. 85 нов. Разашиље у натраг (per Nahname) или кад се пошље новац унапред.

EXPORTHAUS

H. SPINGARN, Krakau № 140.

Ко наручи два пакета, добија још бадава 1 фини федермесер са две оечнице. За сваки даљи пакет више од два добија се такође такав, федермесер. Ако се коме пошиљка не допада, новац се враћа.

219 1—1

ВАЖНО

за оне,

КОЈИ БОЛУЈУ ОД СТОМАКА

Немање апетита, бол у стомаку, муку, главобољу услед хрђавог варења, сметње при варењу, колику, несаницу, малокрвност, бледоћу и т д. одстрањују прослављене праве

Брадијеве капљице за стомак.

Много хиљада захвалница и признања.

Цена једној бочици заједно са упутством 50 потура. Већа боца 1 кр. 40 пот. Добија се у апотекама.

Главно стовариште: C. BRADY Apotheke zum »König von Ungarn« in Wien **Fleischmarkt** 110 **I. — Depot 269.** 5—10

Нека се тражи одаде бесплатно приспослане „шпецијалне брошуре". Кад се новац у напред пошље за 5 кр. добија се 6 малих бочица, а за 4 кр. 50 п. три велике бочице са плаћеном поштарином.

Треба се чувати од фалсификата. Праве Брадијеве капљице за стомак морају имати горњу заштитну марку и потпис.

Заштитна марка „Ленгер"

LINIMENT CAPSICI COMP.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назебе употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом **Richter.** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen" in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

Разашиље се дневно. 1248 22—42

НЕКОЛИКО РЕЧИ

О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпреће време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити. Неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити. Али није да ста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком са весном специалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед до сада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији јединствен. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести чеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, дурење семена, слабљену људску снагу (импотенција), слатку жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз. Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Наком довршеног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Rákóczi út 10. 1590 12—

Највећа помодна трговина за господу и госпође

Нови Сад **Чавић и Поповић** **Нови Сад**

препоручују

Костима Раглан јакни, блуза сукања и плишких огртача Наведене ствари најтачније по мери набављамо.

Француских мидера, гиртлова, шлајера, венаца и најмодернијих накита за женске тоалете.

Енглеских женских и мушких рукавица, краватни, шешира и сваковрсних путничких кофера.

Швајцарског штикерања, веза и све најфиније ствари у женској и мушкој моди, 645 43—50

За невесте богат избор белога рубља од најнише до најскупље цене.

Послуга врло тачна. — Цене умерене.

ОБЈАВА.

Част ми је велештовано грађанство новосадско и околине му известити, као и г. г. лечницима овдашњим и околним на повољно знање ставити, да сам на основу дозволе преузвишеног кр. уг. министарства унутрашњих дела и на основу спроведеног извиђаја од стране градске управе **отворио лекарницу** (апотеку) код

„МАЂАРСКЕ КРУНЕ"

на Јелисаветином тргу.

Јављајући, да отварам апотеку, држим да ми је главна тежња и потреба, да истакнем, како сам не штедећи времена ни материјалних жртава, своју у модерном оквиру опремљену апотеку осим обичних средстава снабдео и сваковрсним специјалитетима, који спадају у моју струку, тако, да сам у стању одговорити и најсмелијим захтевима данашњега времена.

Стојећи поштованој публици на готовој услузи, препоручујем се и молим да ми се одазове, а ја ћу се трудити да докажем, да ће ми вазда бити тежња, да заслужим опште задовољство.

С поштовањем

Бела Кихлер апотекар,

Нови Сад.

181 3—5

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy Samenbeize).

Најфинија зејгина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика Минхенско шпатен пиво у флашама. Највећи избор минералне свеже воде Разне сорти сирева Фришких сардина и других разних риба.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. Стефановића син, Нови Сад

Основана 1868 Главна улица бр. 27.

1587 11—52 Телефон 6 . 76.

Разна калифорнијска воћа Праве манастирске шљивовице. Грчка лековита вина: Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој са спахилука војводе Албрехта Најбоље врста вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1185 25—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

доја су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају куготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи **звона од 461 килограма.**

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ.

Овим се објављује, да ће се

XIII. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

АКЦИЈОНАРА СРПСКЕ БАНКЕ

одржати на дан 12. (25.) марта 1909. год. у $3^1/_2$ сата послије подне у просторијама **Српске Банке** с овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извештај управног одбора о раду и полагање рачуна за 1908. годину.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Одобрење биланса и рјешавање о давању разрјешнице управном и надзорном одбору.
4. Предлог управног одбора о подјели чисте добити.
5. Избор 5-ице чланова за управни одбор.
6. Избор 2-ице чланова за надзорни одбор.
7. Мировинска правила за банчине чиновнике и послужитеље.

Акцијонари, који желе учествовати на главној скупштини, имају своје акције у смислу чл. 21. штатута депоновати најдаље до закључно 4. (17) марта 1909. године у Загребу на каси Српске Банке односно у Будимпешти код Будимпештанске Филијале Српске Банке (Váczi utcza 34,) даље у Новом Саду код Централног Кредитног Завода и код Српске Задруге за међусобно помагање и штедњу.

Но акције се могу депоновати и у другим мјестима, код свих српских новчаних завода.

У ЗАГРЕБУ, 11 (24.) фебруара 1909.

Управни одбор.

Закључни рачуни за 1908. годину.

Рачун изравнања на дан 31. децембра 1908. год.

ИМОВИНА.	Круна	пот.	ДУГ.	Круна	пот.
Готовина	480904	—	Уплаћена главница	4500000	—
Папири од вриједности	1197974	73	Резервни фонд	466188	—
Папири од вриједности јамчевне закладе хипот. заложница	504415	55	Пензијони фонд	153433	85
Мјенице	9019931	33	Новчани улози	8607576	66
Дужници у конто-коренту и разни рачуни	7251421	37	Повјериоци	6659800	85
Хипотекарни зајмови	2000418	61	Остављачи остава: на чување и руковање и по тек. рачунима	10119753	18
Зајмови на залоге и разне обвезнице	140323	01	Преносни рачуни	61262	93
Непокретности	255943	86	Неподигнуте дивиденде	5196	
Оставе	10119753	18	Чист добитак	409615	54
Намјештај и прибор	11741	37			
	30982827	01		30982827	01

Рачун добитка и губитка на дан 31. децембра 1908. год.

ГУБИТАК.	Круна	пот.	ДОБИТАК.	Круна	пот
Камате: на улоге, на употребљене кредите, преносне камате и пореза на камате	57.622	36	Пренос из године 1907.	41758	04
Трошкови: плате, станарина, канцеларијски трошкови, поштарина и т. д.	133779	03	Камате: 1) од папира од вриједности	85301	03
Порез	37785	40	2) од мјеница зајмова и тек рачуна	908708	62
Отписи: од намештаја, амортизације и разно	29838	39	Провизије	30321	36
Чист добитак	409615	54	Приход од непокретности	21325	25
			Добитак на конзорцијалним пословима и разно	95226	42
	1182640	72		1182640	72

Стеван Тубић с. р.
главни књиговођа

На основу чл. 51 штатута Српске Банке прегледали смо овај „Рачун Изравнања“ и „Рачун добитка и губитка“, и нашли смо да су у свему тачни и исправни

У ЗАГРЕБУ, 11 (24.) фебруара 1909

215 1—1

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Михајло витез Зубовић с. р. **Филип Омчикус** с. р. председник **Др. Ђорђе Ивковић** с. р.

Др. Михајло Јоановић с. р. **Никола Петровић** с. р.

Српска штампарија „Св. Сава“ у Новом Саду.